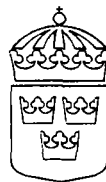

Bostadsutskottets betänkande

1989/90:BoU9

1989/90
BoU9

Förnyad behandling av ärende om
samordnad länsförvaltning

Ärendet

I betänkandet 1989/90:BoU4 behandlade utskottet proposition 1988/89:154 om ny regional statlig förvaltning jämte motioner. Vid kammarbehandlingen av detta betänkande den 29 november 1989 beslöt riksdagen att återförvisa ärendet till bostadsutskottet. Utskottet har tagit upp det återförvisade ärendet till förnyad behandling.

Sammanfattning

Utskottet föreslår riksdagen att göra två tillkännagivanden till regeringen, båda avseende nämndorganisationen vid de nya länsstyrelserna. Enligt utskottets mening bör det överlåtas åt den enskilda länsstyrelsens styrelse att besluta om vilken nämndorganisation som skall knytas till länsstyrelsen och hur den i så fall skall utformas. Utskottet föreslår vidare att nämnderna i förekommande fall skall väljas av länsstyrelsens styrelse och att de skall ha ett ojämnt antal ledamöter lägst fem högst elva inkl. ordföranden. I normalfallet skall landshövdingen vara ordförande i nämnderna.

I övrigt har utskottet inte funnit anledning frångå de ställningstaganden som gjordes i betänkandet 1989/90:BoU4.

24 reservationer har avgivits. 21 av dem är likalydande med reservationer som avgivits också till betänkandet 1989/90:BoU4. Åtta särskilda yttranden har avgivits, samtliga likalydande med särskilda yttranden som avgivits till betänkandet 1989/90:BoU4.

Utskottet

Förtroendemannamedverkan

Nämnderna

I propositionen anförs att det är viktigt att den nya länsstyrelsen får ett starkt förtroendemannainflytande. Detta säkras, enligt regeringsförslaget, om det vid sidan av länsstyrelsens styrelse finns obligatoriska nämnder. Dessa föreslås vara: utbildningsnämnd, nämnd för fysisk

planering, lantbruksnämnd, kommunikationsnämnd och miljönämnd. Nämnderna föreslås få elva ledamöter. Landshövdingen föreslås i normalfallet vara ordförande. Av övriga ledamöter föreslås fem utses av landstinget och fem av regeringen. I propositionen anförs (s. 32) att det avseende länsstyrelsen i Gotlands län och även för andra län kan vara tänkbart att tillåta en annan nämndorganisation. I propositionen anförs vidare att dessa frågor bör belysas inför genomförandet av reformen och i lämplig form redovisas för riksdagen.

I tre motioner tas upp förslaget som sådant att vid sidan av länsstyrelsens styrelse inrätta fem obligatoriska nämnder. I motionerna Bo17 (fp) yrkande 7, Bo19 (s) och Bo23 (m) yrkande 9 samtliga yrkanden såvitt nu är i fråga yrkas avslag på förslaget om obligatoriska nämnder. I motionerna anges bl.a. följande motivering härför.

I motion Bo17 (fp) hänvisas till rådande variationer i de olika länen. Enligt motionärerna är det opraktiskt att först besluta om ett antal obligatoriska nämnder och därefter bli tvungen att tillåta en del undantag.

I motion Bo23 (m) pekas på att förutsättningarna för länsstyrelsernas verksamhet är olika i skilda delar av landet, något som talar för att länsstyrelsernas organisation skall ges flexibilitet. Det bör därför enligt motionärerna inte vara obligatoriskt att inrätta nämnder.

I motion Bo19 (s) anges att en ordning med obligatoriska nämnder förstärker sektoriseringen jämfört med vad som gäller i dag och minskar styrelsens samordnande möjligheter. Ett genomförande av förslaget anges medföra en otydlig ansvarsfördelning. Förslaget medför enligt motionen vidare en obalans mellan antalet förtroendevalda i nämnderna och länsstyrelsens styrelse. Motionärerna pekar också på att landshövdingen, som föreslås få bli ordförande i nämnderna, kommer att bindas i återkommande interna sammanträden, dels i form av nämndsammanträden, dels i form av förberedelser för dessa.

I ytterligare tre motioner behandlas nämndorganisationen i vissa län. Det gäller vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo5 samt motionerna Bo9 (s) och Bo31 (c).

I motion Bo31 (c) hänvisas till de skilda förhållanden som råder i de olika länen, något som särskilt gäller storstadslänen. Motionären hänvisar till den särskilda utredning om samordnad länsförvaltning i Stockholms län som regeringen låtit statskontoret utföra. Enligt motionären har regeringen inte i sitt förslag beaktat statskontorets slutsatser. I motionen pekas på olika regionala organ i Stockholms län som den i propositionen föreslagna lösningen inte passar för. Motionären anger att motsvarande problem kan finnas även i Göteborgs- och Malmöområdena. Yrkandena 2 och 3 i motionerna går ut på att obligatoriska nämnder inte bör inrättas i storstadslänen. Propositionen bör avslås i denna del.

I motion Bo9 (s) hemställs att de i propositionen föreslagna fem obligatoriska nämnderna, såvitt gäller Stockholms län, skall utgå.

I vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo5 yrkande 6 hemställs att Stockholms län samt Gotlands län skall undantas från nämndobligatoriet. Enligt motionärerna har dessa båda län så speciella förutsättningar att särlösningar fordras.

I de motioner vari yrkats avslag på förslaget lämnas vidare synpunkter på vad som bör gälla om nämndobligatoriet inte genomförs. Motionerna går i allmänhet ut på att länsstyrelsernas styrelse skall äga rätt att besluta om inrättande av de besluts- och beredningsorgan den anser sig behöva. Sådana synpunkter förs fram i motionerna Bo17 (fp) yrkande 8 och Bo23 (m) yrkande 9 dessa båda yrkanden såvitt nu är i fråga och i Bo31 (c) yrkande 3. I de motioner som godtagit nämndobligatoriet med vissa undantag hemställs i motion Bo9 (s) att nämndobligatoriet i Stockholms län ersätts med en möjlighet för regeringen att efter framställning från länsstyrelsens styrelse besluta om inrättande av särskild nämnd/särskilda nämnder för specifika ämnesområden och i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo5 att regeringen, såvitt gäller Stockholms län, återkommer med ett nytt förslag till nämndorganisation efter det att storstadskommitténs förslag har remissbehandlats.

Det är enligt bostadsutskottets mening viktigt att även den nya länsstyrelsen får ett starkt förtroendemannainflytande. Detta slås fast i propositionen och i vissa av de motioner som nu behandlas. I betänkandet Samordnad länsförvaltning (SOU 1989:5) betonas bl.a. vikten av att förtroendemannainflytandet i den nya länsförvaltningen kan bevaras och förstärkas i de frågor och de sammanhang där det gör mest nytta. I betänkandet erinras också om tidigare beslut rörande den regionala statliga förvaltningen enligt vilka det ansetts motiverat att länsstyrelserna i sin beslutsorganisation garanteras en lokal demokratisk förankring och att de avvägningar som måste göras på länsplanet görs i ett politiskt sammansatt organ. Också enligt bostadsutskottets mening bör dessa principer ligga till grund för de riktlinjer efter vilka förtroendemannainflytandet inom den nya länsstyrelsen bör utformas. Med utgångspunkt i denna uppfattning och mot bakgrund av en bedömning av skilda förslag avseende hur förtroendemannamedverkan inom de nya länsstyrelserna bör komma till uttryck vill utskottet anföra följande.

I propositionen föreslogs, som framgått ovan, att fem obligatoriska nämnder i princip skulle inrättas vid sidan av länsstyrelsens styrelse. Ett liknande förslag hade framförts av den ovan nämnda utredningen.

Som också framgått av det ovan refererade har i propositionen (s. 32) anförts att det i Gotlands län och även för andra län kan vara tänkbart att tillåta en annan nämndorganisation. I propositionen anförts vidare att dessa frågor bör belysas inför genomförandet av reformen och i lämplig form redovisas för riksdagen.

Utskottet delar uppfattningen i propositionen att det finns anledning att ytterligare överväga utformningen av nämndorganisationen. Utskottet vill anföra följande i frågan. Som anförts i vissa motioner bör redan nu slås fast att det bör ankomma på den enskilda länsstyrelsens styrelse att besluta om vilken nämndorganisation som skall finnas vid sidan av

länsstyrelsernas styrelse. Det kan därvid för vissa länsstyrelser finnas motiv för en lösning med fem nämnder i huvudsak i enlighet med regeringens förslag. För andra länsstyrelser kan måhända en annan nämndorganisation vara att föredra. Det kan också visa sig lämpligt att vissa frågor som i några län kanske kommer att åvila en nämnd i andra kommer att ligga på länsstyrelsens styrelse. Det kan t.ex. inträffa att en fiskenämnd inrättas i ett län medan ansvaret för fiskefrågorna i ett annat län kommer att handhas av lantbruksnämnden eller av länsstyrelsens styrelse. Av vikt i sammanhanget är alltså att det skall ankomma på länsstyrelsens styrelse att besluta om nämndorganisationens omfattning och inriktning. Detta vill utskottet betona. Vad utskottet nu anfört om en decentralisering av beslutsordningen m.m. till länsstyrelsens styrelse avseende *nämndorganisationen* bör riksdagen med anledning av propositionen och vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo5 yrkande 6 samt motionerna Bo9 (s), Bo17 (fp) yrkandena 7 och 8, Bo23 (m) yrkande 9 de båda sistnämnda såvitt nu är i fråga och Bo31 (c) yrkandena 2 och 3 som sin mening ge regeringen till känna. Vad i motion Bo19 (s) såvitt nu är i fråga anförts om nämndorganisationen låter sig inte förenas med vad nu föreslagits. Motionen bör i denna del avslås av riksdagen.

Förslaget i motion 1988/89:K504 (s) om ett starkt *förtroendemaninflytande i miljöfrågor* är angeläget. Motionen bör dock inte nu föranleda någon riksdagens åtgärd. Vid ett bifall till vad utskottet anfört ovan om nämndorganisationens utformning bör det överlåtas åt den enskilda länsstyrelsen att avgöra hur detta inflytande skall kanaliseras på den regionala nivån. Motionen avstyrks med hänvisning till det anförda.

I propositionen har föreslagits att en av nämnderna bör benämnas utbildningsnämnd. Utan att nu gå in på nämndfrågan som sådan tar bostadsutskottet med anledning av vad utbildningsutskottet anfört upp frågan om det lämpliga i att ge nämnden denna benämning. Utbildningsutskottet anser att om benämningen utbildningsnämnd behålls förväxlingar kan ske mellan denna nämnd och landstingets utbildningsnämnd.

Bostadsutskottet delar utbildningsutskottets uppfattning. För det fall att en sådan nämnd inrättas bör den ges annan benämning. Frågan bör övervägas i det fortsatta arbetet. Utan att ta ställning i sak bör därvid övervägas om inte benämningen skolnämnd vore lämpligare. Vad bostadsutskottet nu anfört om annan *benämning på utbildningsnämnden* bör ges regeringen till känna.

I detta avsnitt behandlar utskottet också vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo5 yrkande 3 vari yrkas att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att nämnd- och styrelseledamöter bör få initiativrätt och att detta skrivs in i en ny länsstyrelseinstruktion. Konstitutionsutskottet anför följande i frågan.

I 21—23 §§ förordningen (1988:971) med länsstyrelseinstruktion anges länsstyrelses styrelses ansvar och uppgifter. Styrelsen skall, utöver vad som anges i 13 § verksförordningen (1987:1100) — där föreskrivs bl.a. att styrelse skall besluta om sådana föreskrifter som riktar sig till

enskilda, kommuner eller landstingskommuner — besluta om viktiga- re frågor om samhällsplanering och regionala utvecklingsinsatser eller andra för länets utveckling betydelsefulla åtgärder, viktigare frågor om polisverksamheten, viktigare frågor om länsstyrelsens organisation, arbetsordning eller verksamhetsinriktning samt viktigare frågor i övrigt inom länsstyrelsens verksamhetsområden. Länsstyrelseinstruktionen innehåller inte någon motsvarighet till den i den tidigare gällande länsstyrelseinstruktionen (1986:1122) intagna bestämmelsen (23 § p. 7) enligt vilken landshövdingen gavs möjlighet att till styrelsen hänskjuta andra frågor än de i instruktionen särskilt angivna. — Enligt särskild bestämmelse i den nya länsstyrelseinstruktionen skall verksförordning- en tillämpas på länsstyrelserna. Detta innebär bl.a. att styrelsen skall ges tillfälle att yttra sig innan myndighetens chef (landshövdingen) avgör viktigare ärenden (22 § första stycket verkförordningen).

I länsstyrelseinstruktionen (1988:971) anges inte närmare i vilken ordning frågor eller ärenden skall föreläggas styrelsen för beslut. Be- redningen härav sker normalt inom länsstyrelsens kansli i samråd med landshövdingen. Det är dock naturligtvis inget hinder för andra leda- möter av styrelsen att ta upp frågor som vederbörande anser att styrelsen bör behandla. Styrelsen får då ta ställning till om den anser att frågan skall tas upp till handläggning eller ej. Ledamot har alltså på sätt nu angivits redan enligt gällande ordning möjlighet att ta upp frågor som han finner vara av vikt. Mot angiven bakgrund saknas det enligt utskottet anledning att ta det i motionen begärda initiativet. Med det anförda får motion Bo5 (vpk) yrkande 3 anses tillgodosedd.

Bostadsutskottet ansluter sig till vad konstitutionsutskottet anført men vill för sin del tillägga att frågan om initiativrätten för ledamöterna i de nämnder som kan komma att inrättas bör, i den mån nämndverk- samheten kommer att regleras i författning, kunna utformas med länsstyrelseinstruktionen som förebild. Bostadsutskottet förutsätter att även denna fråga övervägs i det fortsatta arbetet. Därvid är det angelä- get att initiativrätten på ett starkare sätt kommer till uttryck såväl för styrelsen som för nämnderna. Med hänvisning till det anförda avstyr- ker utskottet vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo5 yrkande 3 om *initiativrätt för ledamöterna i länsstyrelsens styrelse m.m.*

Val av ledamöter i nämnderna m.m.

Enligt förslaget i propositionen skall nämnderna bestå av elva ledamö- ter, normalt med landshövdingen som ordförande. Av övriga tio leda- möter föreslås fem utses av landstinget och fem av regeringen. Försla- get skiljer sig från utredningens. Utredningen föreslog att nämnderna skulle bestå av nio ledamöter inkl. landshövdingen. De skulle väljas av landstinget. När det gäller länsstyrelsernas styrelse föreslås ingen änd- ring i nu gällande ordning.

I motion Bo2 (c) yrkande 2, i vänsterpartiet kommunisternas parti- motion Bo5 yrkande 1 och i motion Bo21 (c) yrkande 3 såvitt nu är i fråga föreslås att ledamöterna i nämnderna skall utses av landstinget. Till stöd för yrkandena åberopas bl.a. länsdemokratiska skäl. Frågan har också aktualiserats i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo5 och då i anslutning till frågan om sättet för val av ledamöter till nämnderna.

I motionerna Bo17 yrkande 8 (fp) och Bo23 (m) yrkande 9 båda yrkandena såvitt nu är i fråga lämnas förslag till hur ledamöterna skall utses i de organ som motionärerna anser bör finnas vid sidan av länsstyrelsernas styrelser. I motionerna föreslås att länsstyrelserna bör välja ledamöter i de nämnder de anser behövs.

Utskottet har ovan föreslagit att det skall ankomma på länsstyrelsens styrelse att besluta om nämndorganisationens utformning m.m. Vid en sådan uppfattning är det naturligt att också ansvaret för att välja ledamöter till de nämnder som kan komma att inrättas läggs på länsstyrelsernas styrelser. Därmed tillgodoses inte bara vad i motionerna Bo17 (fp) yrkande 8 och Bo23 (m) yrkande 9 föreslagits båda yrkandena såvitt nu är i fråga. Även vad i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo5 yrkande 1 och i motionerna Bo2 (c) yrkande 2 och i Bo21 (c) yrkande 3 detta yrkande såvitt nu är i fråga föreslagits får till inte ringa del anses tillgodosett utan en riksdagens tillstyrkan till motionerna. I dessa motioner föreslås, som framgått ovan att landstinget skall välja ledamöter i nämnderna. Med den ordning som i dag gäller för val av ledamöter till länsstyrelsens styrelse — landstinget eller motsvarande utser samtliga ledamöter utom ordföranden — torde det reella utfallet av vad utskottet nu förordat komma att bli i stort sett detsamma som om landstingen direkt skulle utse nämndledamöterna.

Såvitt avser antalet ledamöter i nämnderna anser utskottet att nämnderna skall ha ett ojämnt antal ledamöter dock lägst fem och högst elva inkl. ordförande.

Även vad utskottet nu anfört om *sättet för val av ledamöter till nämnderna och om antalet ledamöter* bör riksdagen med anledning av propositionen och motionerna Bo17 (fp) och Bo23 (m) som sin mening ge regeringen till känna. En tillstyrkan till förslagen i vänsterpartiet kommunisternas partimotion och motionerna Bo2 (c) och Bo21 (c) tjänar vid denna uppfattning inte något reellt syfte varför de avstyrks.

I vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo5 yrkande 2 och i motionerna Bo21 (c) yrkande 3 såvitt nu är i fråga samt Bo28 (s) tas upp frågan om vem som skall vara ordförande i nämnderna. I den förstnämnda motionen anförs att landshövdingeämbetet på sikt bör avskaffas i sin nuvarande form. Landstinget bör då välja ordföranden i länsstyrelsens styrelse. Den förordade ordningen bör enligt motionärerna tillämpas när det gäller val av ordförande i nämnderna och då redan när de inrättas vid halvårsskiftet 1991. Enligt c-motionen bör någon knytning av ordförandeskapet till landshövdingen inte förekomma. Motionärerna menar principiellt att landshövdingen inte bör vara uppbounden av nämndernas beslut. Enligt motionen bör sektorssamordningen kunna klaras genom kontinuerliga ordförande- och chefsråd. I den andra motionen förordas att länsstyrelsen själv beslutar vem som skall vara ordförande i resp. nämnd. Enligt motionärerna bör det normala vara att ordföranden hämtas bland de förtroendevalda i nämnden, något som skulle stärka förtroendemannainflytandet. Motionärerna anser att landshövdingen inte bör vara uppbounden av nämndarbetet och involverad i nämndbesluten.

Beträffande denna fråga anförs i propositionen följande. Landshövdingen har att ansvara för länsstyrelsens verksamhet inför regeringen. Eftersom ansvar och befogenheter bör vara nära kopplade till varandra är det enligt propositionen rimligt att landshövdingen har ett betydande inflytande även i sådana ärenden där han eller hon inte beslutar självständigt. Detta motiverar att landshövdingen inte bara ingår i styrelsen och nämnderna utan också är deras ordförande. Enligt propositionen kan det emellertid i något fall vara lämpligt att annan än landshövdingen är ordförande i en nämnd. Det föreslås därför att regeringen — om länsstyrelsen så begär — kan förordna annan än landshövdingen att vara ordförande.

Bostadsutskottet delar i princip denna uppfattning. I de fall nämnder kommer att inrättas bör i normalfallet landshövdingen vara ordförande i dem. Om länsstyrelsens styrelse så begär bör emellertid regeringen kunna förordna annan än landshövdingen att vara ordförande. Vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo5 yrkande 2 och motionerna Bo21 (c) yrkande 3 såvitt nu är i fråga och Bo28 (s) om *ordförandeskapet i nämnderna* avstyrks med hänvisning till vad nu anförts.

I motion Bo6 (s) begärs att den ordning som föreslås i propositionen för val till de obligatoriska nämnderna även skall gälla vid val av länsstyrelsens styrelse. Enligt motionärerna skapas härigenom en god balans mellan olika intressen som finns representerade i länsstyrelsens styrelse.

Bostadsutskottet delar konstitutionsutskottets uppfattning beträffande den bedömning som gjorts i propositionen att det inte finns skäl att nu föreslå någon ändring av sättet att välja ledamöterna i länsstyrelsens styrelse. Detta innebär alltså att bostadsutskottet föreslår att riksdagen avslår motion Bo6 (s), vari som tidigare framgått begärts att *ordningen* som föreslagits i propositionen *för val till* de obligatoriska nämnderna även skall gälla vid val av *länsstyrelsens styrelse*.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts samt i övrigt till betänkandet 1989/90:BoU4 hemställer utskottet

1. beträffande *avslag på propositionen*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motionerna 1989/90:Bo2 yrkande 1, 1989/90:Bo21 yrkandena 1 och 2, 1989/90:Bo24, 1989/90:Bo25 yrkande 1, 1989/90:Bo30, 1989/90:Bo31 yrkande 1, 1988/89:K229 och 1988/89:K247,

res. 1 (c, mp)

2. beträffande *ansvarsfördelningen mellan statliga och kommunala organ*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motionerna 1989/90:Bo17 yrkande 1 och 1989/90:Bo23 yrkande 1 detta yrkande såvitt nu är i fråga.

res. 2 (m, fp)

3. beträffande *ansvarsfördelningen mellan de nya länsstyrelserna och de centrala ämbetsverken*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motionerna 1989/90:Bo17 yrkande 2 och 1989/90:Bo23 yrkande 1 de båda yrkandena såvitt nu är i fråga,

res. 3 (m, fp)

4. beträffande *utvärdering av de nationella målens genomslag m.m.*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motion 1989/90:Bo17 yrkande 2 såvitt nu är i fråga,

res. 4 (m, fp)

5. beträffande *behandlingen i de nya länsstyrelserna av utbildningsfrågorna*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motion 1989/90:Bo17 yrkande 6,

6. beträffande *utvärdering och tillsyn/inspektion vid beredningen av utbildningsfrågorna inom den nya länsstyrelsen samt inrättande av en fristående statlig skolinspektion m.m.*

att riksdagen med anledning av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motionerna 1989/90:Bo23 yrkande 2 och 1989/90:Bo27 och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

res. 5 (m)

7. beträffande *vuxenutbildningsnämnderna*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo19 såvitt nu är i fråga,

res. 6 (m) - motiv

8. beträffande *vägförvaltningens roll*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motionerna 1989/90:Bo5 yrkande 4 och 1989/90:Bo19 denna motion såvitt nu är i fråga,

res. 7 (vpk)

9. beträffande *länsstyrelsernas roll i vissa ärenden som rör post- och telekommunikationer*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motion 1989/90:Bo23 yrkande 3,

res. 8 (m)

10. beträffande *särställning för lantbruksnämnderna*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motion 1989/90:Bo25 yrkande 2,

res. 9 (c)

11. beträffande *sammanslagning av lantbruksnämnd och skogs- vårdsstyrelse m.m.*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motion 1989/90:Bo23 yrkandena 4 och 5,

res. 10 (m)

12. beträffande *skogsfrågornas ställning i den nya länsstyrelsen*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motion 1989/90:Bo19 såvitt nu är i fråga,

13. beträffande *den regionala statliga fiskeriadministrationens framtida organisation*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motionerna 1989/90:Bo1, 1989/90:Bo3, 1989/90:Bo4, 1989/90:Bo7, 1989/90:Bo8, 1989/90:Bo10, 1989/90:Bo11, 1989/90:Bo13, 1989/90:Bo15, 1989/90:Bo16, 1989/90:Bo17 yrkande 5, 1989/90:Bo18, 1989/90:Bo20, 1989/90:Bo22, 1989/90:Bo23 yrkande 7, 1989/90:Bo25 yrkande 4 och 1989/90:Bo29,

14. beträffande *en utredning om trädgårdsnäringen*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo25 yrkande 3,

res. 11 (c)

15. beträffande *avveckling av länsbostadsnämnderna*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo23 yrkande 8,

res. 12 (m)

16. beträffande *länsbostadsnämndernas anknötning till den nya länsstyrelsen*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motion 1989/90:Bo19 såvitt nu är i fråga,

res. 13 (m) - motiv, villk. res. 12

17. beträffande *resurserna vid länsbostadsnämnderna vid överflyttning av vissa arbetsuppgifter till de nya länsstyrelserna och om resurserna vid länsbostadsnämnden i Norrbottens län*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

res. 14 (m) - villk. res. 12

18. beträffande *handläggningen av länsbostadsnämndernas kvarvarande uppgifter*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo17 yrkande 4,

res. 15 (m) - motiv, villk. res. 12

res. 16 (fp)

19. beträffande *lantmäteri och fastighetsregistrering*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motion 1989/90:Bo5 yrkande 5,

res. 17 (vpk)

20. beträffande *överlantmätarens uppgifter i den nya länsstyrelsen*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motion 1989/90:Bo23 yrkande 6,

21. beträffande *organisationen av den regionala och lokala lantmäteriverksamheten*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motion 1989/90:Bo12,

res. 18 (vpk) - motiv

22. beträffande *arbetsmarknadsfrågornas organisation på regional nivå*

att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motion 1989/90:Bo17 yrkande 3,

res. 19 (fp)

23. beträffande *resurserna vid länsstyrelsernas sociala funktioner* att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motionerna 1989/90:Bo14 och 1989/90:Bo26.

res. 20 (c, mp)

24. beträffande *nämndorganisationen* att riksdagen med anledning av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga och motionerna 1989/90:Bo5 yrkande 6, 1989/90:Bo9, 1989/90:Bo17 yrkandena 7 och 8, 1989/90:Bo23 yrkande 9 de båda sistnämnda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga och 1989/90:Bo31 yrkandena 2 och 3 samt med avslag på motion 1989/90:Bo19 denna motion såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

res. 21 (c, vpk, mp)

25. beträffande *förtroendemannainflytande i miljöfrågor* att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motion 1988/89:K504.

26. beträffande *benämning på utbildningsnämnden* att riksdagen med anledning av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

27. beträffande *initiativrätt för ledamöterna i länsstyrelsens styrelse m.m.*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo5 yrkande 3,

28. beträffande *säuet för val av ledamöter till nämnderna och om antalet ledamöter*

att riksdagen med anledning av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga och motionerna 1989/90:Bo17 yrkande 8 och 1989/90:Bo23 yrkande 9 båda yrkandena såvitt nu är i fråga samt med avslag på motionerna 1989/90:Bo2 yrkande 2, 1989/90:Bo5 yrkande 1 och 1989/90:Bo21 yrkande 3 det sistnämnda såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

res. 22 (c, vpk, mp)

29. beträffande *ordförandeskapet i nämnderna* att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motionerna 1989/90:Bo5 yrkande 2, 1989/90:Bo21 yrkande 3 såvitt nu är i fråga och 1989/90:Bo28,

res. 23 (c, vpk, mp)

30. beträffande *ordningen för val till länsstyrelsens styrelse* att riksdagen med godkännande av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga avslår motion 1989/90:Bo6,

31. beträffande *förlängning av lagen (1985:1073) om försöksverksamhet med en samordnad länsförvaltning* att riksdagen med bifall till förslaget i proposition 1988/89:154 antar det i propositionen intagna och som bilaga till detta betänkande fogade förslaget.

res. 24 (c, mp) - villk. res. 1

32. beträffande *de personalpolitiska frågorna*
att riksdagen med anledning av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga och med anledning av motion 1989/90:Bo5 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
33. beträffande *länsstyrelsernas juridiska kompetens*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo17 yrkande 9,
34. beträffande *länsstyrelsernas ekonomiadministration m.m.*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo19 såvitt nu är i fråga,
35. beträffande *propositionen i övrigt*
att riksdagen godkänner de i proposition 1988/89:154 förordade riktlinjerna för en reform av den statliga förvaltningen.

Stockholm den 6 december 1989

På bostadsutskottets vägnar

Agne Hansson

Närvarande: Agne Hansson (c), Oskar Lindkvist (s), Magnus Persson (s), Lennart Nilsson (s), Erling Bager (fp), Hans Göran Franck (s), Bertil Danielsson (m), Nils Nordh (s), Rune Evensson (s), Gunnar Nilsson (s), Jan Sandberg (m), Birger Andersson (c), Jan Strömdahl (vpk), Kjell Dahlström (mp), Britta Sundin (s), Margareta Gard (m) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp).

Reservationer

1. Avslag på propositionen (mom. 1)

av Agne Hansson (c), Birger Andersson (c) och Kjell Dahlström (mp).

Likalydande med reservation 1 i betänkandet 1989/90:BoU4.

Vid bifall till denna reservation förfaller utskottets hemställan under mom. 2–6, 8–13, 16–17, 19–26 och 28–32.

2. Ansvarsfördelningen mellan statliga och kommunala organ (mom. 2)

av Erling Bager (fp), Bertil Danielsson (m), Jan Sandberg (m), Margareta Gard (m) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp).

Likalydande med reservation 2 i betänkandet 1989/90:BoU4.

3. Ansvarsfördelningen mellan de nya länsstyrelserna och de centrala ämbetsverken (mom. 3)

av Erling Bager (fp), Bertil Danielsson (m), Jan Sandberg (m), Margareta Gard (m) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp).

Likalydande med reservation 3 i betänkandet 1989/90:BoU4.

4. Utvärdering av de nationella målens genomslag m.m. (mom. 4)

av Erling Bager (fp), Bertil Danielsson (m), Jan Sandberg (m), Margareta Gard (m) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp).

Likalydande med reservation 4 i betänkandet 1989/90:BoU4.

5. Utvärdering och tillsyn/inspektion vid beredningen av utbildningsfrågorna inom den nya länsstyrelsen samt inrättande av en fristående statlig skolinspektion m.m. (mom. 6)

av Bertil Danielsson, Jan Sandberg och Margareta Gard (alla m).

Likalydande med reservation 5 i betänkandet 1989/90:BoU4.

6. Vuxenutbildningsnämnderna (mom. 7, motiveringen)

av Bertil Danielsson, Jan Sandberg och Margareta Gard (alla m).

Likalydande med reservation 6 i betänkandet 1989/90:BoU4.

7. Vägförvaltningens roll (mom. 8)

av Jan Strömdahl (vpk).

Likalydande med reservation 7 i betänkandet 1989/90:BoU4.

8. Länsstyrelsernas roll i vissa ärenden som rör post- och telekommunikationer (mom. 9)

av Bertil Danielsson, Jan Sandberg och Margareta Gard (alla m).

Likalydande med reservation 8 i betänkandet 1989/90:BoU4.

9. Särställning för lantbruksnämnderna (mom. 10)

av Agne Hansson och Birger Andersson (båda c).

Likalydande med reservation 9 i betänkandet 1989/90:BoU4.

10. Sammanslagning av lantbruksnämnd och skogsvårdsstyrelse m.m. (mom. 11)

av Bertil Danielsson, Jan Sandberg och Margareta Gard (alla m).

Likalydande med reservation 10 i betänkandet 1989/90:BoU4.

11. En utredning om trädgårdsnäringen (mom. 14)

av Agne Hansson och Birger Andersson (båda c).

Likalydande med reservation 11 i betänkandet 1989/90:BoU4.

12. Avveckling av länsbostadsnämnderna (mom. 15)

av Bertil Danielsson, Jan Sandberg och Margareta Gard (alla m).

Likalydande med reservation 12 i betänkandet 1989/90:BoU4.

13. Länsbostadsnämndernas anknytning till den nya länsstyrelsen (mom. 16, motiveringen)

Vid bifall till reservation 12

av Bertil Danielsson, Jan Sandberg och Margareta Gard (alla m).

Likalydande med reservation 13 i betänkandet 1989/90:BoU4.

14. Resurserna vid länsbostadsnämnderna vid överflyttning av vissa arbetsuppgifter till de nya länsstyrelserna och om resurserna vid länsbostadsnämnden i Norrbottens län (mom. 17)

Vid bifall till reservation 12

av Bertil Danielsson, Jan Sandberg och Margareta Gard (alla m).

Likalydande med reservation 14 i betänkandet 1989/90:BoU4.

15. Handläggningen av länsbostadsnämndernas kvarvarande uppgifter (mom. 18, motiveringen)

Vid bifall till reservation 12

av Bertil Danielsson, Jan Sandberg och Margareta Gard (alla m).

Likalydande med reservation 15 i betänkandet 1989/90:BoU4.

16. Handläggningen av länsbostadsnämndernas kvarvarande uppgifter (mom. 18)

av Erling Bager och Ingrid Hasselström Nyvall (båda fp).

Likalydande med reservation 16 i betänkandet 1989/90:BoU4.

17. Lantmäteri och fastighetsregistrering (mom. 19)

1989/90:BoU9

av Jan Strömdahl (vpk).

Likalydande med reservation 17 i betänkandet 1989/90:BoU4.

18. Organisationen av den regionala och lokala lantmäteriverksamheten (mom. 21, motiveringen)

av Jan Strömdahl (vpk).

Likalydande med reservation 18 i betänkandet 1989/90:BoU4.

19. Arbetsmarknadsfrågornas organisation på regional nivå (mom. 22)

av Erling Bager och Ingrid Hasselström Nyvall (båda fp).

Likalydande med reservation 19 i betänkandet 1989/90:BoU4.

20. Resurserna vid länsstyrelsernas sociala funktioner (mom. 23)

av Agne Hansson (c), Birger Andersson (c) och Kjell Dahlström (mp).

Likalydande med reservation 20 i betänkandet 1989/90:BoU4.

21. Nämndorganisationen (mom. 24)

Agne Hansson (c), Birger Andersson (c), Jan Strömdahl (vpk) och Kjell Dahlström (mp) anser

*de*ls att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "Det är" och på s. 4 slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Beträffande nämndorganisationens utformning gör bostadsutskottet följande bedömning. Utskottets ställningstagande bygger i allt väsentligt på vad som anfördes i det återförvisade betänkandet 1989/90:BoU4 (s. 28–29). Denna del av betänkandet stöddes av en bred utskottsmajoritet (s, c, vpk, mp). Utskottets bedömning i det nu nämnda betänkandet är en lämplig utgångspunkt för det fortsatta arbetet med länsstyrelserformen såvitt avser nämndorganisationen. I huvudsak med hänvisning till det återförvisade betänkandet och till konstitutionsutskottets yttrande i ärendet anför bostadsutskottet följande.

Bostadsutskottet kan i allt väsentligt ställa sig bakom de överväganden som väglett regeringens förslag när det gäller att till länsstyrelsen knyta en nämndorganisation. Som framgått av den ovan redovisade sammanställningen av motionernas motiv har, med något undantag, tanken på att nämnder i och för sig kan behöva knytas till länsstyrelserna vunnit gehör. Vad motionärerna kritiserat är förslaget i propositionen att det i princip skall vara obligatoriskt att inrätta vissa nämnder. Motionärernas uppfattning är, som framgått av redovisningen ovan, att den enskilda länsstyrelsen bör kunna besluta om och i så fall vilka nämnder som kan behöva inrättas. Synpunkter av denna inne-

börd förs fram t.ex. i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo5, i motion Bo17 (fp), i motion Bo23 (m) och i motion Bo31 (c); låt vara att i den förstnämnda och sistnämnda motionen frågan begränsats till att avse nämndorganisationen endast i vissa län.

Bostadsutskottet delar motionärernas uppfattning att det är lämpligt att nämnder knyts till den nya länsstyrelsen. Bl.a. blir det då möjligt att etablera och bibehålla ett breddat förtroendemannainflytande i viktiga frågor av regional karaktär. Utskottet finner det väsentligt att en ökad förtroendemannedverkan kan komma till stånd. Vad det närmast då gäller är att kanalisera denna medverkan. Förslaget i propositionen innebär alltså att fem obligatoriska nämnder bör inrättas. I sammanhanget vill utskottet erinra om vad i propositionen anförs (s. 32) om att det i Gotlands län och även för andra län kan vara tänkbart att tillåta en annan nämndorganisation. I propositionen anförs vidare att dessa frågor bör belysas inför genomförandet av reformen och i lämplig form redovisas för riksdagen.

Det synsätt som präglar regeringens förslag om inrättandet av nämnder innebär sålunda att frågan kommer att övervägas ytterligare. Utskottet förutsätter att regeringen vid dessa överväganden tar hänsyn till de skiftande förhållandena som finns i olika län och att övervägandena görs med beaktande av behovet att tillåta viss flexibilitet i nämndorganisationen; dock under den förutsättningen att goda möjligheter måste skapas för en fördjupad och breddad förtroendemannedverkan.

Vad utskottet nu anfört om nämndorganisationen och om förberedelsearbetet i regeringens kansli innebär sålunda att regeringen — enligt vad som anförts i propositionen och vid ett riksdagens bifall till utskottets nu intagna ståndpunkt — kommer att återkomma i ärendet till riksdagen. I det kommande arbetet bör överväganden om nämndorganisationen göras med utgångspunkt i vad i propositionen anförts dock under beaktande av vad bl.a. i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo5 och i motion Bo31 (c) föreslagits. Det nu anförda innebär att en viss flexibilitet vid utformningen av nämndorganisationen bör finnas. Såvitt avser storstadslänen, Gotlands län och kanske ytterligare några län kan det dock visa sig lämpligt med en annan organisation. Nämnder skall dock inrättas i varje län.

Det finns alltså goda skäl för riksdagen att ånyo behandla frågan innan den nya länsstyrelsen skall träda i funktion vid halvårsskiftet 1991 och då med utgångspunkt i ett regeringsförslag som tillgodoser de nu framförda synpunkterna.

Bostadsutskottet anser sammanfattningsvis att riksdagen med anledning av regeringens förslag och de nu behandlade motionerna, utom motion Bo19 (s), som sin mening bör ge regeringen till känna vad nu anförts om *nämndorganisationen* och om kommande överväganden m.m. Motion Bo19 såvitt nu är i fråga avstyrks med hänvisning till det anförda.

dels att moment 24 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

24. beträffande *nämndorganisationen*

att riksdagen med anledning av proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga och motionerna 1989/90:Bo5 yrkande 6, 1989/90:Bo9, 1989/90:Bo17 yrkandena 7 och 8, 1989/90:Bo23 yrkande 9 de båda sistnämnda yrkandena såvitt nu är i fråga och 1989/90:Bo31 yrkandena 2 och 3 samt med avslag på motion 1989/90:Bo19 denna motion såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

22. Sättet för val av ledamöter till nämnderna och antalet ledamöter i nämnderna (mom. 28)

Agne Hansson (c), Birger Andersson (c), Jan Strömdahl (vpk) och Kjell Dahlström (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Utskottet har" och slutar med "de avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet får anföra följande. Om en ny statlig regional organisation skall skapas får förslaget till ökat förtroendemannainflytande genom inrättande av vissa nämnder vid sidan av länsstyrelsens styrelse anses vara en viktig del av reformen. När det gäller val av ledamöter till dessa nämnder anser utskottet emellertid inte att de skäl som anförts i propositionen för att frångå det utredningsförslag som propositionen i övrigt till stor del baseras på är hållbara. Enligt utskottet talar tvärtom länsdemokratiska skäl starkt för att samtliga förtroendevalda i nämnderna, såsom utredningen föreslagit, skall utses av de direktvalda politiska församlingarna i landstingen. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo5 och motionerna Bo2 (c) samt Bo21 (c) bör ges regeringen till känna. Propositionen avstyrks såvitt nu är i fråga samt motionerna Bo17 (fp) och Bo23 (m). Vad i propositionen förordats i denna del är endast delvis förenligt med förslaget i vpk- och c-motionerna. Förslagen i m och fp-motionerna är oförenliga med förslagen i de tre andra motioner som nu behandlas.

dels att moment 28 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

28. beträffande *sättet för val av ledamöter till nämnderna och antalet ledamöter i nämnderna*

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo2 yrkande 2, 1989/90:Bo5 yrkande 1 och 1989/90:Bo21 yrkande 3 detta yrkande såvitt nu är i fråga inte godkänner proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga och avslår motionerna 1989/90:Bo17 yrkande 8 samt 1989/90:Bo23 yrkande 9 båda yrkandena såvitt nu är i fråga och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

23. Ordförandeskapet i nämnderna (mom. 29)

1989/90:BoU9

av Agne Hansson (c), Birger Andersson (c), Jan Strömdahl (vpk) och Kjell Dahlström (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Bostadsutskottet delar i princip" och slutar med "nu anförts" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att landstinget bör utse ledamöterna i de nämnder som kommer att knytas till länsstyrelsen. De främst länsdemokratiska motiv som anförts för en sådan uppfattning gäller också när det gäller val av ordförande i nämnderna. Utskottet anser att riksdagen med anledning av vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo5 och motionerna Bo21 (c) och Bo28 (s) som sin mening bör ge regeringen detta till känna. Propositionen avstyrks såvitt nu är i fråga.

dels att moment 29 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

29. beträffande *ordförandeskapet i nämnderna*

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo5 yrkande 2, 1989/90:Bo21 yrkande 3 såvitt nu är i fråga och 1989/90:Bo28 inte godkänner proposition 1988/89:154 såvitt nu är i fråga och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

24. Förlängning av lagen (1985:1073) om försöksverksamhet med en samordnad länsförvaltning (mom. 31)

Vid bifall till reservation 1

av Agne Hansson (c), Birger Andersson (c) och Kjell Dahlström (mp).

Likalydande med reservation 28 i betänkandet 1989/90:BoU4.

Särskilda yttranden

1. Behandlingsfråga

av Bertil Danielsson, Jan Sandberg och Margareta Gard (alla m).

Likalydande med det särskilda yttrandet 1 i betänkandet 1989/90:BoU4.

2. Behandlingsfråga

av Agne Hansson (c), Birger Andersson (c) och Kjell Dahlström (mp).

Likalydande med det särskilda yttrandet 2 i betänkandet 1989/90:BoU4.

3. Behandlingsfråga

1989/90:BoU9

av Jan Strömdahl (vpk).

Likalydande med det särskilda yttrandet 3 i betänkandet 1989/90:BoU4.

4. Inrättandet av en fristående statlig skolinspektion m.m.

av Erling Bager (fp).

Likalydande med det särskilda yttrandet 4 i betänkandet 1989/90:BoU4.

5. Rennäringens ställning

av Kjell Dahlström (mp).

Likalydande med det särskilda yttrandet 5 i betänkandet 1989/90:BoU4.

6. Fiskeriadministrationens organisation

av Erling Bager och Ingrid Hasselström Nyvall (båda fp).

Likalydande med det särskilda yttrandet 6 i betänkandet 1989/90:BoU4.

7. En utredning om trädgårdsnäringen

av Erling Bager (fp), Bertil Danielsson (m), Jan Sandberg (m), Margareta Gard (m) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp).

Likalydande med det särskilda yttrandet 7 i betänkandet 1989/90:BoU4.

8. Länsstyrelsernas juridiska kompetens

av Erling Bager och Ingrid Hasselström Nyvall (båda fp).

Likalydande med det särskilda yttrandet 8 i betänkandet 1989/90:BoU4.

Regeringens av bostadsutskottet tillstyrkta
Förslag till
Lag om fortsatt giltighet av lagen (1985:1073) om
försöksverksamhet med en samordnad länsförvaltning

Härigenom föreskrivs att lagen (1985:1073) om försöksverksamhet med en samordnad länsförvaltning, som gäller till utgången av juni 1990¹, skall fortsätta att gälla till utgången av juni 1991.

¹ Lagens giltighetstid förlängd senast 1988:974.

